

نشریه دانشجویی بیان

صاحب امتیاز: معاونت فرهنگی - اجتماعی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

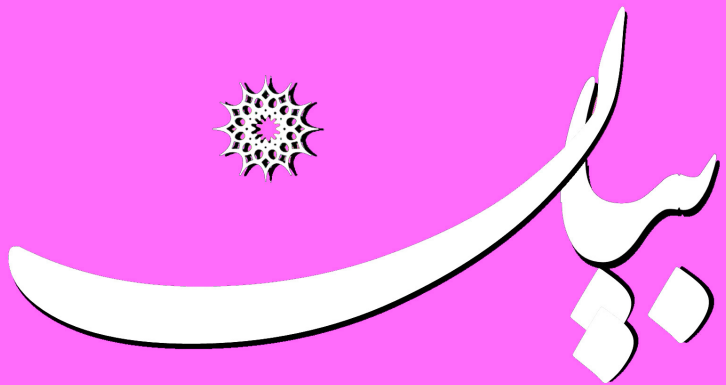
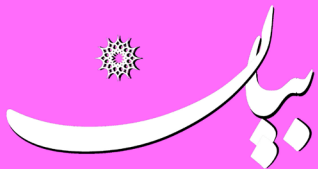
مدیر مسئول: بشیر معتمدی

مدیر اجرایی: منوچهر صابر

سردبیر: فرزانه فولادبند

مدیر هنری: محمدرضا میرغلامی

همکاران این شماره: ایرج سوری، فاطمه دقیقی ماسوله، فرشته کریمیان، عباس لطفی، سینا اشرفی، فریبا عبدی

نشریه دانشجویی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

سال چهارم، شماره بیست و پنجم، بهمن و اسفند ۱۳۹۷

چهلمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی در قاب خبرگزاری دانشجویان ایران

در این شماره می‌خوانید:

معرفی یک نرم‌افزار کاربردی

صفحه ۸

توصیه‌های ۱۰ گانه
حفظ محیط زیست

صفحه ۷

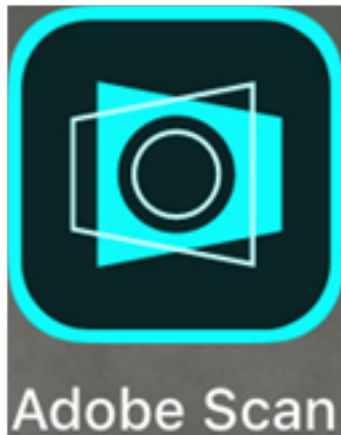
گفت‌وگو با دکتر سیده زهرا اجاق
جهانی شدن و سلامت زنان

صفحه ۴ و ۵

معرفی یک نرم‌افزار کاربردی

داشته باشیم. یکی از نرم‌افزارهایی که می‌تواند به راحتی خروجی شبیه به کتاب‌های اسکن شده را به ما بدهد «کم اسکنر» است. نرم‌افزاری که می‌خواهم معرفی کنم برای شرکت ادوبی است که «فتوشاپ» معروف را طراحی کرده است و سابقه‌ی زیادی در پردازش تصویر دارد. نرم‌افزاری سازگار با اندروید و آی.آواس. که به صورت خودکار صفحه‌ای که می‌خواهید اسکن کنید را تشخیص می‌دهد، بهترین تنظیمات دوربین را اعمال می‌کند و حاشیه‌های اضافی عکس را برش می‌دهد و در نهایت به صورت فایل پی.دی.اف به شما تحویل می‌دهد، حتی لازم نیست دکمه‌ای برای گرفتن عکس فشار دهید زیرا تمام مراحل خودکار است. در آخر نیز نکته‌ای اضافه می‌کنم که اگر لازم بود متن اسکن شده را به صورت تایپی

داشته باشیم. بارها پیش آمده است که بخواهیم از جزوه یا کتابی عکس بگیریم و گاهی شاید از همان پرینت بگیریم. برای این که عکسی که می‌گیریم باکیفیت‌تر باشد و هنگام خوانش راحت‌تر باشیم تکنیک‌هایی وجود دارد مثلاً فلش دوربین را روشن کنیم تا دیافراگم مدت کوتاه‌تری باز باشد در نتیجه لرزش کم‌تر شود و عکس واضح‌تری

سینا اشرفی

دانشجوی کارشناسی ارشد علوم قرآن و حدیث
cna.ashrafi@icloud.com

صدای دانشجو

■ متأسفانه بیشتر وقت‌ها برای رزرو غذا از طریق سیستم اتوماسیون مشکل داریم، امیدواریم این مشکل تکراری به زودی برطرف شود.

■ دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی برای دانشجویان پژوهشگاه با تخفیف برگزار می‌شود اما گاهی همین هزینه هم برای دانشجویانی که مشکل اشتغال دارند زیاد است. اگر مقدار این تخفیف بیشتر شود بهتر است.

■ دورها و کارگاه‌های آموزشی برای دانشجویان پژوهشگاه با تخفیف برگزار می‌شود اما گاهی همین هزینه هم برای دانشجویانی که مشکل اشتغال دارند زیاد است. اگر مقدار این تخفیف بیشتر شود بهتر است.

کسب و کار دانشجویی

دانشجویانی که در زمینه خدماتی مانند ترجمه متون و تدریس زبان‌های خارجی مشغول به کار هستند، یا قصد فعالیت در چنین زمینه‌هایی را دارند و یا محصول یا خدمتی دارند که قصد اطلاع‌رسانی دارند در صورت تمایل می‌توانند آگهی کسب و کار مورد نظرشان را با هماهنگی معاونت فرهنگی در نشریه «بیان» بدون هزینه به چاپ برسانند.

خدمات مشاوره

سرکار خانم فرشته میرخشتی، مشاور خانواده روزهای یکشنبه و سه‌شنبه در طبقه هفتم ساختمان تحصیلات تکمیلی حضور دارند و آماده ارائه خدمات مشاوره‌ای هستند. دانشجویان می‌توانند در زمینه ارتقای مهارت‌های ارتباطی، مشاوره پیش از ازدواج، مشاوره زوجین و خانواده از ایشان کمک و راهنمایی بگیرند. برای هماهنگی و تعیین وقت با شماره ۰۴۶۹۹۳۸۸۰ داخلی ۱۴۸ تماس بگیرید.

زمان استفاده از سالن ورزشی

دانشجویان می‌توانند هفته‌ای ۲ بار در زمان‌های مشخص از سالن ورزشی واقع در ساختمان اصلی پژوهشگاه (ساختمان کردستان) استفاده کنند. برنامه زمان‌بندی به این صورت است که روزهای شنبه و دوشنبه از ساعت ۹ صبح تا ۱۱:۴۵ به آقایان اختصاص پیدا کرده است و روزهای یکشنبه و سه‌شنبه از ساعت ۹ صبح تا ۱۱:۴۵ برای خانم‌های دانشجو در نظر گرفته شده است.

لزوم توجه به رهیافت تاریخ اجتماعی ایران

ایرج سوری

دانشجوی دکتری تاریخ ایران بعد از اسلام
soori۹۴@yahoo.com

رهیافت تاریخ اجتماعی در ایران، از وقوع انقلاب مشروطیت با شکل‌گیری نظام پارلمانتاریسم تا حدودی مورد توجه قرار گرفت. اگرچه به لحاظ کمی و کیفی، کارهای پژوهشی صورت گرفته اندک است، این دسته کارها بیشتر جنبه توصیفی دارند و جنبه نقادی در آنها چندان به چشم نمی‌آید. این امر متأثر از محدودیت‌های سیاسی گروه حاکمان در ساختی که نهادهای مدنی جنبه فرمالیسم داشته بوده است.

به لحاظ آنتولوژیک (هستی شناختی) در مورد ایران ساخت حکومت‌ها که میانی مشروعیت خود را از اسطوره‌های ملی یا مذهبی می‌گرفت، فلسفه سیاسی حکومت امر قدسی تلقی می‌گردید؛ در فضایی استعاره‌ای که مردم تابع امر سیاسی گروه حاکمان بودند و الزامات ساختی، شیوه زیستی اجتماعات انسانی را رقم می‌زد؛ مساله بنیادی این است چرا در ایران معاصر، علی‌رغم شکل‌گیری نظام پارلمانی، جامعه هویت مستقل و تعیین‌کننده در تعیین حق سرنوشت خود را علی‌رغم تغییرات سیاسی مختلف پیدا نکرده است.

به لحاظ معرفت‌شناسی نیز اجبارها و هنجارهای از پیش تعیین‌کننده که مرجع آن حاکمیت بود رفتار فردی و گروهی را تعیین می‌کرد. با وقوع انقلاب مشروطیت نهادهای مدنی و نظام پارلمانی و نمایندگان ملت مدافع حقوق مردم بود. اگرچه متأثر از نظام شاهی موجود همچنان مکانیسم‌های حافظ حقوق اجتماعی کارکرد رسمی داشت و نیازهای فزاینده جمعی به شکل حداقلی قابلیت تحقق داشت، همواره رجال نامی موضوعیت اصلی داشتند و با وجود شکل‌گیری شهروند سیاسی دوره پهلوی اول با ایجاد تمرکزگرایی سیاسی و دولت-ملت به مفهوم امروزی، حقوق فردی و جمعی همچنان تابع اراده سیاسی گروه حاکمان بود.

فراتر از توصیف باورها و رسوم اجتماعی و اوقات فراغت هنوز تاریخ اجتماعی در سایه بود. با این مقدمه، لزوم توجه به تحولات اجتماعی در بستر تاریخی لازمه شناخت عمیق دوران گذار جامعه ایران در روند مدرنیته است. تاریخ اجتماعی و متدلوژی آن امری مهم است که نیازمند توجه بیشتر از سوی اهل قلم است. مسائلی مانند مطالبات فردی و گروهی مردم عادی و جایگاه سیاسی آنان محوریّت ندارد. از منظر جامعه‌شناسی تاریخی با متدولوژی نقادانه باید به روندهای اجتماعی ایران نگریست. بینش سیاسی حاکم که عمده‌تا

فرزانه فولادبند، سردبیر

دانشجوی کارشناسی ارشد دین و رسانه
f.fouladband@gmail.com

نرم نرمک می‌رسد /ینک بهار
خوش به حال روزگار...

«فریدون مشیری»

۱. این روزها با شنیدن آواز پرندگان و دیدن شکوفه درختان متوجه می‌شویم که سال ۹۷ با همه تلخی‌ها و شیرینی‌هایش رو به پایان است. حال و هوای بهار، شور امید را در دل هر اهل ذوقی زنده می‌کند و ما نیز با امید به اینکه آینده سرشار از اتفاقات نیک باشد به استقبال بهار می‌رویم.

۲. میلاد حضرت فاصمه زهرا (س) و روز زن را به همه خانم‌ها به ویژه خانم‌های دانشجو که در کنار تحصیل و پژوهش وظیفه همسری و مادری را بر عهده دارند تبریک می‌گوییم و برایشان آرزوی سلامت و شادی داریم زیرا که سلامت زنان بر سلامت خانواده، و سلامت خانواده بر سلامت جامعه تاثیرگذار است.

۳. بیست و دوم بهمن امسال انقلاب اسلامی ۴۰ ساله شد و این نشان می‌دهد ۴۰ ساله‌های امروز و فرزندان‌شان تجربه و خاطره مستقیمی از انقلاب ندارند و درک و شناخت‌شان از انقلاب به خواننده‌ها و شنیده‌هایشان بستگی دارد. در هجده رسانه‌ای عصر حاضر توجه به این موضوع بسیار مهم است و به نظر می‌رسد برای صحبت درباره انقلاب و ویژگی‌های آن و شناساندن تجربه و اهداف نسل قبل باید با جدیت بیشتری تلاش کرد.

۴. در پایان از دانشجویان عزیزی که در این شماره و شماره‌های پیشین با نشریه «بیان» همکاری کرده‌اند سپاس‌گزاری می‌کنیم و امیدواریم سال آینده دانشجویان بیشتری در این زمینه همکاری و مشارکت داشته باشند و از این فرصت برای بیان، طرح و رفع مشکلات‌شان بهره ببرند.

دیگران را همانطور که هستند، دوست داریم

فرشته کریمیان

دانشجوی کارشناسی ارشد دین و رسانه
mehraz۹۲fk@gmail.com

کافیست که از طرف ما دوست داشته شوند، بدون این که شمع روشن کنند و گل سرخ برایمان بخرند، بدون اینکه برایمان شعر عاشقانه بخوانند یا نامه‌های عاشقانه بنویسند. هر کس شخصیت خاصی دارد و به سبک خودش ابراز علاقه می‌کند. ما اگر با دقت به صدای قلب خانواده و دوستان‌مان گوش بدهیم می‌توانیم سبک عاشقی و دوست داشتن‌شان را بفهمیم، دوست‌شان داشته باشیم، عاشق‌شان بمانیم و با دیگران مقایسه‌شان نکنیم.

بیاییم سعی کنیم همسر، پدر، مادر، خانواده و دوستان‌مان را همانطور که هستند دوست داشته باشیم، نه آنطور که ما دوست داریم باشند و در خیالات‌مان می‌سازیم‌شان. بیاییم نگذاریم زندگی‌مان در حسرت داشتن آدم‌های خیالی در ذهن‌مان بگذرد. نگذاریم قلب و ذهن‌مان را آدم‌های خیالی پر کنند و از دوست داشتن آدم‌های واقعی دور و برمان غافل شویم. کسانی که ما را دوست دارند و ما یکی از دلایل زندگی‌شان هستیم، همین برایشان

توصیه‌های ۱۰گانه برنامه محیط زیست سازمان ملل به شهروندان جهان

عباس لطفی

دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت رسانه
abbas_lotfi۹۴@yahoo.com

برنامه محیط زیست سازمان ملل (یونپ) معتقد است هر کدام از هفت میلیارد وسیصد میلیون نفر شهروند ساکن زمین می‌توانند گام‌های موثری برای حفاظت از آن بردارند. این برنامه توصیه‌هایی به شهروندان جهان دارد که با هم مرور می‌کنیم.

۱. هر نفر یک روز در هفته از رژیم غذایی گیاهی استفاده کرده و گوشت نخورد. با رعایت این توصیه، پس از یک سال، میزان کاهش تولید گازهای گلخانه‌ای توسط هر نفر تقریباً برابر با بیرون نیوردن خودرو از منزل به مدت یک ماه است.

۲. هر کس بلیت سفرهای خود را الکترونیکی تهیه کرده و بلیت کاغذی دریافت نکند. این اقدام در کاهش میزان مصرف کاغذ، قطع درختان و سایر هزینه‌ها تاثیرگذار است.

۸. شیشه و آلومینیم از سایر زباله‌ها جدا و به مراکز بازیافت تحویل داده شوند.

۹. هر شهروند در صورت امکان و زمینه مناسب با استفاده از دوچرخه به محل کار خود برود. اگر کسی با دوچرخه به محل کار خود برود، در ازای هر کیلومتر مسافت، زمین را از شر ۲۵۰ گرم کربن خلاص می‌کند.

۱۰. هر کسی تلاش کند تا غذا را در خانه بخورد و از ظروف یک‌بار مصرف پلاستیکی استفاده نکند. با رعایت این توصیه، علاوه بر کاهش تولید زباله‌های پلاستیکی، ۲۶۰ گونه جانوری نیز از خطر مرگ ناشی از خوردن زباله‌های پلاستیکی و گیر افتادن در آنها نجات پیدا می‌کنند.

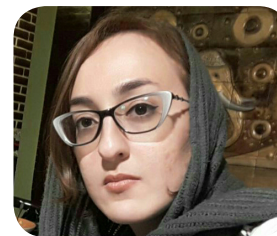
۳. لوله‌های آب دارای نشتی به منظور جلوگیری از هدر رفت آب، تعمیر و بهسازی شوند. اگر تنها و تنها یک لوله آب دارای نشتی، تعمیر و بهسازی شود، سالیانه به صورت میانگین از هدر رفت حدود ۴۰ هزار لیتر آب در دسترس جلوگیری می‌شود.

۴. لامپ‌های کم مصرف، جایگزین لامپ‌های معمولی شوند. جایگزینی یک لامپ معمولی یا رشته‌ای با یک لامپ کم مصرف، موجب ۷۵ درصد صرفه‌جویی در مصرف انرژی برق می‌شود.

۵. هیچکس وسایل و ابزارهای الکترونیکی کهنه را دور نینداخته و به عنوان زباله تلقی نکند، بلکه این دستگاه‌ها را بازیافت نموده و از قطعات آنها استفاده کند.

۶. برخی فعالیت‌های خانگی از طریق اینترنت، تلفن و سایر وسایل الکترونیکی و ارتباطی انجام شده و برای انجام برخی کارها از تردد غیرضروری به ویژه با خودروی شخصی خوداری شود.

۷. برای مصرف آب به جای بطری‌های یک‌بار مصرف پلاستیکی از قمقمه و بطری‌های دائمی استفاده شود.

فاطمه دقیقی ماسوله

دانشجوی کارشناسی ارشد علوم اقتصادی
fatemeh.daghighi.۹۱@gmail.com

چهارم آذر ۱۳۹۷، سرپل ذهاب. دوباره زمین لرزید. انگار پاییز نمی‌خواست دست از نمک پاشیدن روی زخم‌های او بردارد، زخم‌هایی که هنوز تازه بود و یادآور تک‌تک روزهای هفت سال گذشته. ۵ مهر ۱۳۹۰، تارا و اردلان زندگی مشترک‌شان را شروع کردند، با یک دنیا آرزو و به امید دستیابی به همه آنها. بعد از حدود ۴ سال، در خرداد ماه ۹۴ تحویل دادن واحدهای مسکن‌مهر سرپل ذهاب و خانه‌دارشدنشان، یعنی برآورده شدن اولین آرزو و دوچندان شدن شوق و انگیزه برای رسیدن به همه آنچه که آرزو داشتند؛ اما طولی نکشید که فهمیدند رسیدن به یکی از بزرگترین آرزوهایشان شاید برای همیشه به رویایی دست‌نیافتنی تبدیل شود، آرزوی مادر و پدر شدن.

برای تحقق بخشیدن به این رویا راه دیگری هم بود، راهی که هم تارا و اردلان را به آرزویشان می‌رساند و هم رویای بودن در آغوش خانواده را برای یکی از کودکان بی‌سرپرست این خاک به واقعیت تبدیل می‌کرد.

روند اداری قبول سرپرستی کودک حدود یک سال به طول انجامید و سرانجام در روزهای آغازین پاییز ۹۶ بود که به تارا و اردلان اعلام کردند به زودی دختر کوچولوی یازده‌ماهه‌شان را می‌توانند به خانه ببرند.

خانه‌ای که هر گوشه آن برای استقبال از «خورشید» عضو جدید خانواده آماده شده بود. اتفاقی که پر از رنگ بود و عروسک‌ها در آن برای دیدن صاحب کوچولوی‌شان لحظه‌شماری می‌کردند. دیوارهایی که با بادکنک‌ها و رشته‌های رنگی تزئین شده بود و قاب عکسی که قرار بود به زودی تصویر خورشید و پدر و مادرش را در دل خود جای دهد.

در انتظار خورشید

روز بیستم آبان ماه تارا و اردلان، خورشید را به خانه بردند و با تمام وجود احساس کردند که خوشبخت‌ترین انسان‌های شهرند. خورشید قرار بود یک عمر روشنی‌بخش زندگی‌شان باشد و آنها می‌خواستند این خوشبختی را با عزیزانشان تقسیم کنند؛ اما عمر این خوشبختی از عمر پروانه‌ها هم کوتاه‌تر بود و زمین سرنوشت دیگری را برایشان رقم زد.

در شامگاه بیست و یکم آبان زمین‌لرزه‌ای به بزرگی ۷/۴ ریشتر سرپل ذهاب را لرزاند و کاخ آرزوهای تاراها و اردلان‌ها را در چشم برهم‌زدنی به ویرانه‌ای تبدیل کرد. خانه‌ای که دیگر نبود و خانواده‌ای که دیگر نیست.

از آن خانواده سه‌نفره، تنها تارا ماند با کوله‌باری از خاطره و یادگاری. دیوارهایی که یا فروریخته بودند و یا با ترک‌هایی به عمق اندوه بازمانده‌ها، شاهد و ناظر غم‌ها و غصه‌ها بودند. اسباب و وسایلی که دیگر هیچ مفهومی از

زندگی را در خود نداشتند و قاب عکسی که برای همیشه خالی ماند.

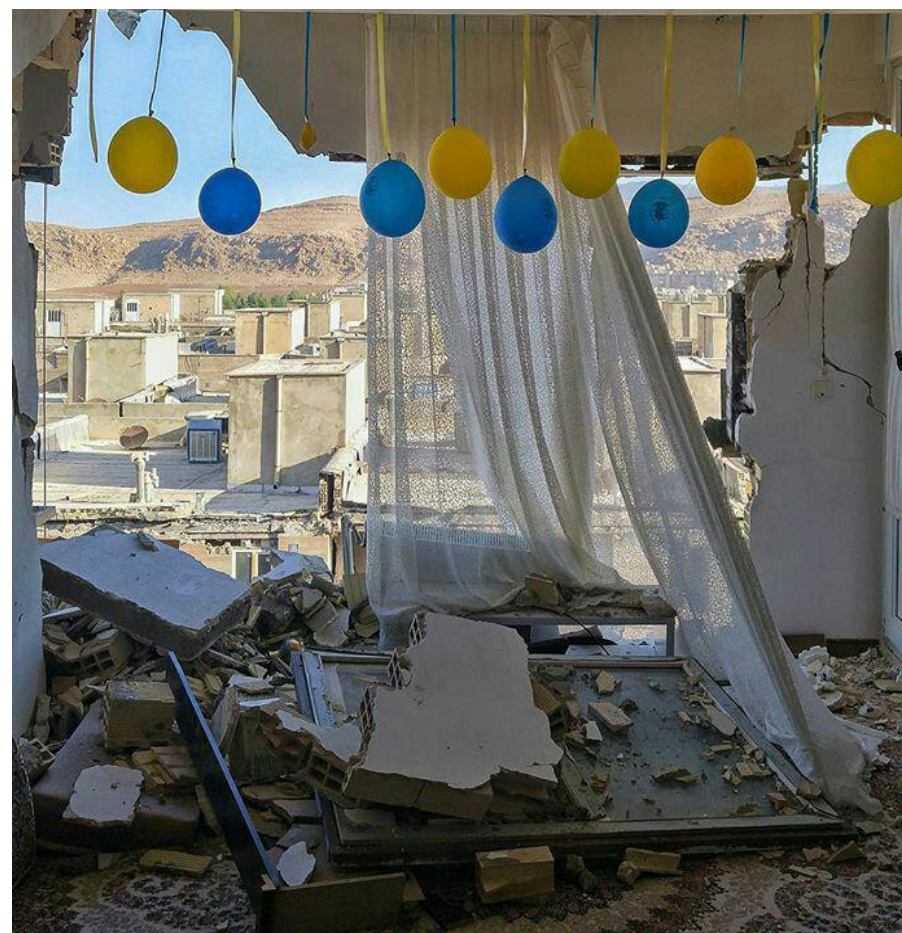
در تمام روزهای یک سال گذشته تارا با یک رویا زندگی کرد؛ داشتن فرصتی دیگر بین طلوع و غروب خورشید زندگی برای بودن در کنار خانواده‌اش.

پاییز ۹۷ برای تارا مثل قفسی بود که هر لحظه تنگ‌تر می‌شد و راه فراری از هجوم خاطرات برایش نبود. لرزش شدید چهارم آذر لحظات سخت از دست دادن عزیزترین‌هایش را برایش زنده کرد و همچون تیر خلاصی بود که رویای زندگی تارا را همچون حبایی در برابر چشمانش نابود کرد و این حقیقت که دیگر فرصتی برای با هم بودن نیست مانند آواری بر سرش فرو ریخت.

از زلزله و عشق خبر کس ندهد

آن لحظه خبر شوی که ویران شده‌ای

«شفیعی کدکنی»

فربا عیدی

دانشجوی کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عرب
f.abdifard.hejran@gmail.com

سکوت مبهم در خانه حاکم است، کوچه تاریک و خلوت، شب از نیمه گذشته است. کودکان مضطرب و پریشان با نوک انگشت‌شان سراشک خود را پاک می‌کردند؛ ناگهان صدای پدر بالا رفت، کودکان متعجب گشتند. مگر نه اینکه پدر به ما گفتند آرام باشید و صدای گریستن تان بلندنشود یعنی چه شده که پدر خود بلند می‌گرید و بی‌تاب شده است؟! پدر به وصیت خود مادر مشغول غسل تطهیر بود؛ وصیت مادر این بود که گفته بود مرا از روی پیراهن غسل بده. شبانه باشد و مگذار آن نا اهلان در تشیع من حاضر شوند و بر من نماز گذارند.

اما دست پدر به بازوی ورم کرده‌ی مادر خورد و دید آن مرد چگونه با غلاف شمشیر به بازوی مبارک ایشان زده بود و گوشت بازو کوفته شده بود. اصلاً در دفاع ولایت نه، در دفاع از امام نه، در دفاع از همسرش نه، در دفاع از بی‌اجازه داخل خانه شدن هم نیز نه، آیا روا بود که بانویی را میان دیوار و در قرار دهی و بطنش را از طفلش خالی کنی؟! پدر مأمور بر سکوت بود، فاتح خیبر و مرد نبرد میدان جنگ اکنون جز صبر چه می‌توانست بکند که خودشان چنین تعبیر نموده که تیغ استخوان در گلو دارم.

همان شیرمردی که در واقعه‌ی غدیر صدای یخ‌بیهایشان گوش وادی غدیر را کر کرده بود و خودشان همه نیک می‌دانستند که جز ایشان هیچکس شایستگی چنین مقامی را ندارد.

بعد از آن واقعه‌ی هجوم دگر ایشان حتی یک مونس‌ی هم نداشت، باید فریاد دلش را از

فراغ و هجر همسر سر بر گریبان چاه ببرد و آن جا صیحه نماید.

و باخود زمزمه می‌کرد که:

کنا کزوج حمامة فی أیکة

متمتعین بصحة وشباب

چنان جفت کبوتری بودیم در درختی که از سلامتی و جوانی بهره داشتیم

دخل الزمان بنا و فرق بیننا

إن الزمان مفرق الأحباب

زمان میان ما آمد و بین ما جدایی انداخت که زمان، جدا کننده‌ی عشاق است

وإني لمشتاق إلی من احبه

فهل لی إلی من قد هويت سبیل؟

لکل اجتماع من خلیلین فرقة

و کل الذی دون الممات قليل

و ان افتقادی واحدا بعد واحد

دلیل علی ان لا یدوم خلیل

دل‌تنگ کسی هستم که / اورا دوست دارم
آیا راهی به سوی او که دوستش دارم
برایم وجود دارد؟

جمع هر دو دوست را جدایی و فراق است و هر چیزی جز مرگ ناچیز است. از دست دادن یکی پس از دیگری نشان آن است که هیچ دوستی جاوید نمی‌ماند.

وقتی به بیت‌شان باز می‌گردند دربی نیمه سوخته می‌بینند و دختر چهارساله‌ای که در را برایشان باز می‌کند و آه که خانه‌داری برای او نیز چقدر زود است که باید جایگزین بانوی دو عالمی شود که تنها هجده سال از بهار زندگیش گذشته بود و در نه سال زندگی‌شان از هیچ محبتی دریغ نکرده بود.

نَفْسِي عَلَى زَفَرَاتِهَا مَحْبُوسَةٌ

يَا لَيْتَهَا حَرَجَتْ مَعَ الزَّفَرَاتِ

لَا خَيْرَ بَعْدَكَ فِي الْحَيَاءِ وَ إِنَّمَا

أُبْكِي مَخَافَةَ أَنْ تَطُولَ حَيَاتِي

جانم در فراق تو زندانی شده است
ای کاش جان من همراه با اندوه تو از دنیا می‌رفت

بعد از تو خیری در زنده بودن نیست
گریه می‌کنم و از این می‌ترسم که بعد از تو،
زیاد زنده بمانم

وای که چقدر برای رفتنت زود بود، ای بانوی دو عالم، صدیقه‌ی اطهر، یا فاطمه الزهرا، یا ام ابیها!

گفت‌وگو با دکتر سیده زهرا اجاق، عضو هیات علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

جهانی شدن و سلامت زنان

برخی افراد با رویکرد حقوق بشری بر این نکته تاکید می‌کنند که گروه‌های محروم از جمله زنان در شرایط جهانی شدن نه تنها باید از منابع بیشتری بهره‌مند شوند، بلکه باید فضای سیاسی و حقوقی برای مطالبه حقوق خودشان و مشارکت در تصمیم‌سازی داشته باشند که بر این موضوع دلالت دارد که حکومت‌های محلی باید سیاست‌هایی را در نظر بگیرند که دسترسی عادلانه زنان به فرصت‌های حاصل از جهانی شدن را تضمین کنند، در برابر تبعیض از آنها محافظت کنند و حقوق اجتماعی و اقتصادی آنها را برآورده‌کنند.

در برنامه‌های توسعه، «سلامت» یکی از موارد قابل توجه است و برای دستیابی به اهداف توسعه بر از بین بردن بیماری‌های ناتوان کننده و مراقبت از زنان و کودکان به عنوان گروه‌های آسیب‌پذیر تاکید می‌شود. جهانی شدن چطور می‌تواند در این زمینه کمک کننده باشد؟

توجه کنیم که سلامت فقط نبود بیماری نیست بلکه توانایی فرد برای سازگار شدن با محیط و مدیریت خودش در هنگام مواجهه با تغییرات فیزیکی، ذهنی، روانی و اجتماعی است؛ اما عوامل زیادی مانند درآمد و وضعیت اجتماعی، شبکه‌های حمایت اجتماعی، آموزش و سواد، شرایط اشتغال و استخدام، محیط اجتماعی، محیط فیزیکی، نحوه گذران

فرزانه فولادبند

دانشجوی کارشناسی ارشد دین و رسانه
f.fouladband@gmail.com

جهانی شدن بر جنبه‌های مختلف زندگی تاثیر گذاشته و فرصت‌ها و تهدیدهایی در زمینه‌های مختلف از جمله سلامت ایجاد کرده است اما آثار و پیامدهای آن در جوامع مختلف و بر گروه‌های متفاوت یکسان نبوده است. به نظر می‌رسد زنان به گونه متفاوتی از این پدیده تاثیر می‌پذیرند. به بهانه روز زن در این باره با سیده زهرا اجاق، دکترای ارتباطات، مدیر گروه مطالعات فرهنگی و ارتباطات و عضو هیات علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی گفت‌وگو کرده‌ایم.

در جهانی شدن صحبت از جهان یکپارچه است و تمایزی بین زن و مرد وجود ندارد اما به نظر می‌رسد زنان آثار پدیده جهانی شدن را با گستردگی و عمق بیشتری تجربه می‌کنند و به گونه متفاوتی از این پدیده تاثیر می‌پذیرند. چرا؟

جهانی شدن به معنی کمرنگ شدن مرزها یا قدرت اندک مرزها در محدود کردن ارتباطات و تعاملات انسان‌ها در جوامع مختلف به‌ویژه در بعد اقتصادی و اطلاعاتی است. جهان یکپارچه یا منسجمی که فرایند جهانی شدن به آن اشاره می‌کند، در واقع حی و حاضر نیست، بلکه طی فرایند تعاملات فرامرزی حاصل می‌شود که به نوبه خود بر محیط زیست، فرهنگ، نظام‌های سیاسی، مالکیت، رفاه و بهداشت افراد در جوامع مختلف اثر دارد. تغییراتی هم که در محیط زیست و اقتصاد و غیره به وقوع می‌پیوندند، روابط انسان‌ها و فرصت‌های فردی را تحت الشعاع قرار می‌دهند. زنان به دلیل این که جزء گروه‌های محروم یا آسیب‌پذیر بوده‌اند، با شکسته شدن مرزها شانس بیشتری دارند که فرصت‌های مختلف را شناسایی کنند و از آنها به نفع خود استفاده کنند. باید بگوییم که جهانی شدن حرفی یا ادعایی بر از بین بردن تمایزات بین زنان و مردان نزده است ولی

که مجموعه شرایط ذهنی، روحی، روانی، اجتماعی، اقتصادی و ارتباطی در تحقق آن نقش دارند، باید نگاه خود را به تغییرات فرهنگی نیز بازتر کنیم.

شرایط مدرن و فرصت‌های جهانی شدن موجب تغییراتی در نحوه عملکرد زیستی و اجتماعی زنان شده است. زنان حق دارند که آموزش ببینند، تحصیل کنند، سر کار بروند، درآمدزایی کنند و مشارکت سیاسی داشته باشند. بدیهی است که نمی‌توانند در سن و سالی که مادر بزرگ‌ها یا اجدادشان ازدواج کرده و مادر می‌شدند، مادر شدن را تجربه کنند.

تحولات جمعیتی ما تحولات بدی نبوده است و از نظر جمعیت شناسانی که در دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌های معتبر کشور مطالعه و تحقیق می‌کنند، نرخ رشد جمعیت ما نیز متعادل به نظر می‌رسد و جامعه کنونی ما را فرصت طلایی یا پنجره جمعیتی می‌نامند که باید سیاست‌گذاران حاکم برای بهره‌برداری از آن برنامه‌ریزی کنند. از نظر پزشکان هم ریسک بارداری در سنین بالا قابل کنترل است و ارتباط زیادی با سطح توسعه‌یافتگی ما دارد.

«هرچه زنان

جامعه‌ای

سالم‌تر،

تحصیل‌کرده‌تر

و توانمندتر

باشند، نسل

آینده قوی‌تر

و سالم‌تر

خواهدبود»

–دکتر اجاق

ضمن این که باید توجه کنیم همان‌قدر که بارداری در سنین بالا خطرناک است، بارداری در سنین پایین نیز آسیب‌رسان و تهدیدکننده است. با این توضیحات با قایل شدن به حقوق زنان و تلاش برای دستیابی آنها به حقوقشان

یکی از فرصت‌هایی که جهانی شدن برای زنان به همراه آورده است. فرصت‌های شغلی و درآمد بیشتر است. گرچه نرخ اشتغال و درآمد زنان نسبت به گذشته بیشتر شده است اما فرصت‌های شغلی زنان با مردان برابر نیست و با دستمزد کمتر و امنیت شغلی پایین‌تر به کار گرفته می‌شوند و دسترسی‌شان به بازار سودآور محدود است از طرفی تحمل فشار مسوولیت‌های شغلی هم زمان با کارهای رومزه و وظایف سنتی زن در خانواده فشار مضاعفی بر زنان شاغل وارد می‌کند. چطور می‌توان این موضوع را که بر سلامت جسم و روان زنان تاثیر می‌گذارد کنترل کرد؟

این موضوع، مساله‌ای فرهنگی و بومی است. ما باید فرهنگ خود را با تحولات و تغییراتی که در جامعه زنان می‌بینیم، سازگار کنیم. مردان جامعه ما باید نه تنها آگاه شوند، بلکه به این باور برسند که هر چه زنان جامعه‌ای سالم‌تر، تحصیل‌کرده‌تر و توانمندتر باشند، نسل آینده شامل فرزندان قوی‌تر، سالم‌تر و باهوش‌تر می‌شود و این به نفع کلیت جامعه و تمدن ایرانی اسلامی ماست. اتفاقی که شما شرح می‌دهید ناشی از نگاه مردانه به زنان به مثابه نیروی کار ارزان است. از سوی دیگر ما گاهی به جای حل مشکلات، فراق‌کنی می‌کنیم. مثلاً به جای ایجاد فرصت‌های شغلی بیشتر در تمام استان‌ها یا به جای تربیت مردان و پسرانی مسئول‌تر، حرف از این می‌زنیم که زنان مشاغل مردان را اشغال کرده‌اند و به همین دلیل شوهران و پسران در خانه مانده‌اند و زنان و دختران بیرون از خانه سر کار می‌روند. من به کرات چنین صحبت‌هایی را که آشکارا مغلطه‌اند در بین زنان و مردان در سطوح مختلف جامعه شنیده و می‌شنوم. باید توجه کنیم که غفلت ما می‌تواند به ضرر زنان و در نتیجه آسیب رسیدن به نسل آینده و فعلی ما شود. فقط مادر سالم، قوی و مستقل است که می‌تواند پسر یا دختری سالم، قوی، مستقل و با احساس مسؤولیت بار آورد.

ما باید به جای مغلطه‌بافی و مساله‌سازی‌های اشتباه، از فرصت‌های جهانی شدن برای افزودن بر توانایی تعقل و استدلال افراد جامعه بهره ببریم و مسایل جامعه خود را درک و برای رفع آنها بی‌وقفه تلاش کنیم.

فرصت‌هایی ایجاد کرده است و زنان می‌توانند با کسب اطلاعات در زمینه سلامت و بیماری‌های اطلاعات بهداشتی‌شان را افزایش دهند و از بیماری‌های مختلف پیشگیری کنند اما از طرفی ممکن است دچار وسواس و نگرانی شوند و یا اقدام خوددرمانی کنند. چاره چیست؟

بله. این ساده‌ترین و در عین حال یکی از مهم‌ترین و برجسته‌ترین اثرات جهانی شدن بر سلامت زنان است. جهانی شدن به‌ویژه در ایران بیش از هر چیز موجب قرار گرفتن ما در برابر اطلاعات متراکم و پیام‌های متنوعی شده که بهداشت جسمی و روانی افراد جامعه ما را متاثر کرده است. ما هم برای رفع بیماری‌هایی که واقعا به آنها مبتلا هستیم در اینترنت دنبال درمان می‌گردیم و هم برای رفع کسالت‌های فرهنگی‌مان. برای نمونه مدل بینی و لب و گونه در زمره این کسالت‌ها هستند یا شیوه‌های مختلف آسیب زدن به خود، اما اینها نباید موجب غفلت ما از فرصتی شود که اینترنت برای آگاه شدن و آگاه ساختن در اختیار ما گذاشته است. از این رو، آنچه که ما به آن احتیاج داریم سواد رسانه‌ای است که این روزها گاهی از آن سوء استفاده می‌شود. یعنی متخصصان ارتباطات باید این علم را عمومی کرده و به مردم منتقل کنند تا آنها بتوانند منابع درست و نادرست را تشخیص دهند و در مورد بیماری‌ها هم متوجه باشند که اینترنت می‌تواند اطلاع ما از ماهیت بیماری را افزایش دهد اما نمی‌تواند جای پزشک را بگیرد. اینترنت هم دسترسی ما به اطلاعات بهداشتی موثق و معتبر را تسهیل کرده و هم ما را در وسوسه خوددرمانی گرفتار کرده است. مهم است که زنان به ویژه نقش و جایگاه سایت‌های اینترنتی به عنوان رسانه اطلاعاتی را بدانند و در فضای اشباع شده از اطلاعات سردرگم نشده و سلامت خود و خانواده را تامین کنند.

امروزه پیشرفت‌های زیادی در درمان ناباروری رخ داده است و با ارتقای بهداشت و افزایش مراقبت‌های دوره بارداری مرگ و میر مادران کاهش پیدا کرده است اما بالا رفتن سن ازدواج و فرزند آوری زنان در سن بالا مشکلات دیگری برای زنان ایجاد کرده است، این موضوع چطور سلامت زنان را تحت تاثیر قرار می‌دهد؟

وقتی سلامت را وضعیتی می‌دانیم